

Justiits- ja Digiministeerium

Teie: 13.08.2026 nr 9.13.1/26-0280/-2T

Meie: 21.09.2026 nr 5-1/64-2

Eurojusti mandaadi muutmise eelnõu

Tulenevalt Riigikantselei resolutsioonist 2-5/26-01586 edastab Siseministeerium arvamuse Justiits- ja Digiministeeriumile Eurojusti mandaadi muutmise eelnõu (COM(2026) 570) kohta. Ülevaate koostasid Siseministeeriumi EL ja välissuhete osakond (info@siseministeerium.ee) ning sisejulgeoleku osakond. Valdkonna eest vastutab Siseministeeriumi sisejulgeoleku asekanstler Joosep Kaasik (joosep.kaasik@siseministeerium.ee).

Siseministeerium toetab määruse eelnõud, kuid soovib juhtida tähelepanu mitmele olulisele aspektile.

Siseministeeriumis näeme positiivselt, et Eurojusti määruse eelnõu menetlemine toimub üheaegselt Europoli määruse eelnõuga. Leiame, et mõlema organisatsiooni võimestamine on väga oluline ja vajalik Euroopa Liidu siseturvalisuse ja julgeoleku vaatest. Samas on tegemist mahukate reformidega, mis vajavad põhjalikku ettevalmistamist - tasakaalukust seoses uute ressursimahukate ülesannetega liikmesriikidele, juurdepääsuõiguste skoobi ja vastutusalade selgemat piiritlemist ning lisarahastust liikmesriikidele vajalike reformide/arenduste korraldamiseks.

Siiski leiame, et **agentuuride vahel ei tohi tekkida dubleerimist operatiivjuhtimise korraldamises ning reformid ei tohiks mõjutada negatiivselt politsei operatiivjuhtimist liikmesriikides**. Nõuded täiendavate üksuste või koostööstruktuuride loomiseks liikmesriikides peaksid piirduma miinimumnõuete täitmisega, et vajalikud protsessid saaksid toimida. Väikeriigina soovime vältida mitte hädavajalike ressursipaigutusi.

Peame oluliseks, et süsteemidesse juurdepääs on reguleeritud „*need to know*“ põhimõtte alusel. Samuti on oluline, et säiliks info „omaniku“ õigus info jagamise (või jagamisest keeldumise) osas ning seda arvestavad ka agentuurid, kellele liikmesriigid oma info edastavad. See puudutab eriti agentuuri(de) infovahetust kolmandate osapooltega.

Eurojusti tugevdatud mandaat ei tohi muuta Eurojusti *de facto* politseikoostöö või politseioperatsioonide juhtimise asutuseks. Eurojust ei tohiks hakata juhtima politseiuurimist (sh JITide puhul), määrata uurimise puhul liikmesriikide operatiivprioriteete ega suunama liikmesriikide politseiressursse. Politseiasutustel peab säilima operatiivtöö osas oma otsustuspädevus ja sõltumatus.

Eelnõu artikkel 28 lubab Eurojustil ilma pädeva riigiasutuse taotluseta alkatada operatiivtegevust omaalgatuslikult, tuginedes liikmesriikidelt, kolmandatelt riikidelt, EL

asutustelt, eraõiguslikelt isikutelt või avalikest allikatest saadud infole. Eurojust võib seejärel paluda riigiasutusel näiteks uurimist alustada, laiendada uurimise ulatust, koordineerida tegevust, moodustada JITi või võtta muid uurimisega seotud meetmeid. Eurojusti omaalgatuslik tegevus ei tohiks kujuneda mehhanismiks, mille kaudu Euroopa Liidu asutus hakkab riigisisese uurimise prioriteete, taktikat, ulatust või ressursside kasutamist sisuliselt suunama. Eurojusti roll peab jääma koordinatiivseks ja toetavaks ning riigisisese uurimise juhtimine ja selle taktikalised otsused peavad jääma täielikult Eesti pädevate asutuste pädevusse.

Eelnõu artikkel 36 lg 1 näeb ette, et liikmesriigi pädevad asutused vahetavad Eurojustiga kogu teabe, mis on vajalik Eurojusti ülesannete täitmiseks. Lisaks on artiklis 37 terrorismijuhtumite kohta veel oluliselt ulatuslikum kohustus: pädevad riigiasutused peavad teavitama oma *National Member*'it põhimõtteliselt kõigist terroristlike süütegudega seotud kriminaaluurimistest, välja arvatud juhul, kui jagamine ohustaks uurimist, isikut või olulisi julgeolekuhuve. **Määrus ei tohi luua olukorda, kus PPA-l tekib otse EL õigusest tulenev üldine kohustus hinnata oma politseiinfo Eurojusti jaoks asjakohaseks ning seejärel see edastada.**

Eelnõu sõnastus „*access to, or shall be able to obtain without undue delay*“ võib praktikas tähendada survet võimaldada otsene ja kiire ligipääs Eesti politsei andmekogudele. Soovime, et selguse huvides sõnastust täpsustataks, **millist infot ja millistel eesmärkidel saab Eurojust hakata andmeid kasutama ning et need ambitsioonid oleksid kindlalt piiritletud.**

Soovime selgemat sõnastust seoses artikliga 37. Antud kohustus on uus, allasutuste jaoks ressursimahukas ja olemasolevas sõnastuses muutub laiemaks Eurojusti põhifunktsioonidest - piiriülese uurimiskoostöö koordineerimise eesmärkidest. Tekib küsimus kas see on sellisena asjakohane ja proportsionaalne meede.

Eelnõu artikkel 40 näeb ette detsentraliseeritud IT-süsteemi ja e-CODEXi kasutamise. Liikmesriikidel ja Eurojustil tekivad lisakulud ning liikmesriik peab oma IT-süsteeme vajalikul määral kohandama ning see võib puudutada ka PPA-d. Oluline on saada selgust planeeritud arenduste ajakavast ja maksumusest ning võimalustest saada riigisisesteks arendusteks lisarahastust (vajadusel ka PPA-le).

Lisaks ilmnes eelnõu tekstis kaks tehnilist ebatäpsust, mis võiks läbirääkimiste käigus parandada:

- **Artikkel 35 lõige 5.** Punktide tähistus on vigane: esimene kohustus on märgitud punktina (e), sellele järgnevad punktid (a)–(d) ning hiljem esineb uuesti punkt (e).
- **Artikkel 42 lõike 2 punkt b.** Tekst viitab „*liaison prosecutors posted at Eurojust pursuant to Article 63*“, kuid kolmandate riikide sideprokurörid on reguleeritud **artiklis 62**, samas kui artikkel 63 käsitleb Eurojusti juurde lähetatud kontaktisikuid.

Mõlemad nimetatud puudused on tehnilist laadi ning nende parandamine oleks asjakohane edasise menetlemise käigus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Joosep Kaasik
sisejulgeoleku asekancler

Elisabeth Prants 6125137
elisabeth.prants@siseministeerium.ee